

quod fuerat etiam sub arbore fici in veritate, admiratus, quia putabat se a nemine visum cum ibi esset, confitetur et dicit: « Tu es Filius Dei, tu es rex Israël. » Quis hoc dixit? Qui audierat quod verus esset Israëlita, et dolus in illo non esset. Et Dominus, « Quia dixi tibi: Vidi te » sub arbore fici, credidisti, majora horum videbis. » Loquitur cum Israël, cum Jacob, cum illo qui sibi lapidem ad caput posuerat. « Majora horum videbis. » Quæ majora? Quia jam lapis ille ad caput est. « Amen dico vobis, » videbitis cælum apertum, et Angelos Dei ascendentes » et descendentes super Filium hominis¹. » Angeli Dei ascendant et descendant per scalas illas, fiat hoc in Ecclesia. Angeli Dei annuntiatores sunt veritatis: ascendant et videant, « In principio erat Verbum, et Verbum erat » apud Deum, et Deus erat Verbum. » Descendant, et videant, « Quia Verbum caro factum est, et habitavit in » nobis². » Ascendant, ut erigant magnos: descendant, ut nutriant parvos. Vide ascendentem Paulum: « Sive » mente excessimus, Deo. » Vide descendentem: « Sive » temperantes sumus, vobis³. » Vide ascendentem: « Sapientiam loquimur inter perfectos. » Vide descendentem: « Lac vobis potum dedi, non escam⁴. » Hoc fit in Ecclesia: ascendant et descendant Angeli Dei super Filium hominis: quia sursum est Filius hominis, ad quem ascendant corde, id est, caput ejus; et deorsum Filius hominis, id est, corpus ejus. Membra ejus hic sunt, caput sursum est: ascenditur ad caput, descenditur ad membra. Christus ibi, Christus hic. Nam si ibi tantum, et hic non; unde vox illa: « Saule, Saule, quid me persequeris⁵? » Quis enim illi in cælo molestus fuit? Nemo, nec Judæi, nec Saulus, nec diabolus tentator; nemo ibi molestus illi: sed

¹ Joan. 1, 48-51. — ² Ibid. 1 et 14. — ³ 1 Cor. v, 13. — ⁴ Id. II, 6, et III, 2. — ⁵ Act. IX, 4.

sicut in compage corporis humani pede calcato lingua clamat.

XXI. « Dilexisti justitiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te, Deus, Deus tuus¹. » Locuti sumus de uncto Deo, hoc est de Christo. Non potuit apertius dici nomen Christi, quam ut diceretur unctus Deus. Quomodo speciosus forma præ filiis hominum: sic unctus, « Oleo » exultationis præ participibus suis. » Qui enim participes ejus? Filii hominum: quoniam et ipse Filius hominis participes factus est mortalitatis illorum, ut faceret eos participes immortalitatis suæ.

XXII. « Myrrha et gutta et casia a vestimentis tuis². » Odores boni a vestimentis tuis. Vestimenta ejus sunt sancti ejus, electi ejus, tota Ecclesia ejus, quam sibi sicut vestem exhibet, sine macula et ruga³: propter maculam, abluens in sanguine; propter rugam, extendens in cruce. Inde bonus odor qui significatur nominatis quibusdam aromatis. Audi Paulum illum minimum, fimbriam de vestimento quod tetigit mulier in fluxu sanguinis, et sanata est⁴; audi illum dicentem: « Christi bonus odor sumus » in omni loco, et in iis qui salvi fiunt, et in iis qui pereunt⁵. » Non dixit: « Bonus odor in iis qui salvi fiunt, et malus odor in iis qui pereunt: Sed, quod ad nos attinet, bonus odor sumus, et in iis qui salvi fiunt, et in iis qui pereunt. » Salvum fieri hominem bono odore, non est improbable neque incredibile: perire autem hominem bono odore, quæ ratio est? Magna vis, magna veritas: et si capi non potest, ita est. Nam ut noveritis quia difficile capitur, statim subjecit: « Et ad hæc quis idoneus⁶? » Quis intelligat homines mori bono odore? Tamen aliquid dicam, fratres. Ecce ipse Paulus prædi-

¹ Psal. XLIV, 8. — ² Ibid. 9. — ³ Ephes. v, 27. — ⁴ Matth. IX, 20. — ⁵ 2 Cor. II, 15. — ⁶ Ibid. 16.

cabat Evangelium, multi illum amabant prædicatorem Evangelii, multi illi invidebant: qui illum amabant, bono odore salvabantur; qui illi invidebant, bono odore peribant. Ideo et pereuntibus non malus odor, sed bonus odor. Ideo enim magis illi invidebant, quia tam bona in illo gratia prævalebat: nemo enim invidet misero. Erat ergo gloriosus in prædicatione verbi Dei, et vivens secundum regulam illius virgæ directionis: et diligebant eum qui in illo diligebat Christum¹, qui sequebantur bonum odorem, diligebant amicum sponsi sui, ipsa sponsa quæ dicit in Canticis Cantorum: « Post odorem unguentorum tuorum curremus¹. » Illi autem quanto magis eum videbant in gloria prædicationis Evangelii et in vita inculpabili, tanto magis invidia torquebantur, et occidebantur bono odore.

XXIII. « Myrrha et gutta et casia a vestimentis tuis, a domibus eburneis, ex quibus delectaverunt te filiæ regum². » Domos eburneas, domos magnas, domos regales, quasvis elige, delectaverunt inde Christum filiæ regum. Vis domos eburneas spiritualiter accipere? Magnas domos, et magna tabernacula Dei, corda sanctorum, ipsosque reges regentes carnem, subjugantes sibi turbas humanarum affectionum, castigantes corpus, et servituti subjicientes, accipe: quia inde delectaverunt eum filiæ regum. Etenim omnes animæ quæ illis prædicantibus et evangelizantibus natæ sunt, filiæ regum sunt: et Ecclesiæ filiæ Apostolorum, filiæ regum sunt. Ille est enim Rex regum: illi autem reges de quibus dictum est: « Sedebitis super duodecim sedes, judicantes duodecim tribus Israël³. » Prædicaverunt verbum veritatis, et genuerunt Ecclesias, non sibi, sed illi. Ad hoc sacramentum pertinet quod scriptum est in Lege: « Si mortuus fuerit

¹ Cant. 1, 3. — ² Psal. XLIV, 10. — ³ Matth. XIX, 28.

» frater, accipiat uxorem ejus frater ejus, et suscitet semen » fratri suo. Accipiat uxorem frater ejus et suscitet semen non sibi, sed fratri suo¹. » Dixit Christus: « Dic » fratribus meis². » Dixit in Psalmo: « Narrabo nomen » tuum fratribus meis³. » Mortuus est Christus, resurrexit, ascendit, absentavit se corpore: susceperunt fratres ejus uxorem ejus, prædicatione Evangelii generaturi filios, non per se ipsos, sed per Evangelium, propter nomen fratris. « In Christo enim Jesu, inquit, per Evangelium, » ego vos genui⁴. » Itaque suscitantes semen fratri suo, quotquot genuerunt, non Paulianos aut Petrianos, sed Christianos nominaverunt. Vdete si non iste sensus vigilat et in his versibus. Cum enim diceret: « A domibus eburneis, » dixit de regalibus, amplis, pulchris, lenibus, qualia sunt corda sanctorum: subjecit, « Ex quibus te » delectaverunt filiæ regum, in honore tuo. Filiæ » quidem « Regum, » filiæ Apostolorum tuorum: sed, « In » honore tuo, » quia semen illi suscitaverunt fratri suo. Ideo ipsos quos suscitaverat fratri suo Paulus, cum videret currere ad nomen suum, exclamavit: « Numquid Paulus crucifixus est pro vobis⁵? » Quid enim ait Lex? Et habeat natus nomen defuncti⁶. Defuncto nascatur, defuncti nomine appelletur. Servat hoc legitimum Paulus: volentes appellari ex nomine suo, revocat: « Numquid » Paulus pro vobis crucifixus est? » Ad defunctum aspiciate: « Numquid Paulus pro vobis crucifixus est? » Et quid ergo? Quando illos generasti, quid si nomen tuum illis imposuisti? Non. Ait enim: « Aut in nomine Pauli » baptizati estis⁷? Delectaverunt te filiæ regum in honore » tuo. » Tenete, servate « In honore tuo. » Hoc est ha-

¹ Deut. XXV, 5. — ² Matth. XXVIII, 10. — ³ Psal. XXI, 13. — ⁴ 1 Cor. IV, 15. — ⁵ Id. I, 13. — ⁶ Hoc non est verum, vide Retract. II, c. 12; et lib. Quæst. in Deut. Quæst. 46. — ⁷ 1 Cor. I, 13.

here vestem nuptialem, illius honorem, illius gloriam quærere. Intelligite etiam filias regum, civitates, quæ crediderunt in Christum, et a regibus conditæ sunt : et, « A domibus eburneis, » divitibus, superbis, elatis. « Filiae regum delectaverunt te in honore tuo : » quia non quæsierunt honorem patrum suorum, sed quæsierunt honorem tuum. Ostendatur mihi Romæ in honore tanto templum Romuli, in quanto ibi ostendo memoriam Petri. In Petro quis honoratur, nisi ille defunctus pro nobis? Sumus enim Christiani, non Petriani. Et si nati per fratrem defuncti, tamen cognominati nomine defuncti. Per illum nati, sed illi nati. Ecce Roma, ecce Carthago; ecce aliæ et aliæ civitates filiae regum sunt; et delectaverunt regem suum in honore ipsius; et ex omnibus fit una quædam regina.

XXIV. Quale carmen nuptiale? Ecce inter cantica hilaritatis plena, procedit et ipsa sponsa. Sponsus enim veniebat, ipse describebatur, in illum erat omnis intentio nostra: procedat et ista. « Astitit regina a dextris tuis¹. » Quæ a sinistris, non regina. Stabit enim quædam et a sinistris, cui dicetur: « Vade in ignem æternum. » A dextris autem stabit, cui dicetur: « Venite benedicti Patris » mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab initio mundi². Astitit regina a dextris tuis, vestitu deaurato, circumamicta varietate. » Vestitus reginæ hujus quis est? Et pretiosus est, et varius est: sacramenta doctrinæ in linguis omnibus variis. Alia lingua afra, alia syra, alia græca, alia hæbrea, alia illa et illa: faciunt istæ linguæ varietatem vestis reginæ hujus. Quomodo autem omnis varietas vestis in unitate concordat, sic et omnes linguæ ad unam fidem. In veste varietas sit, scissura non sit. Ecce varietatem intelleximus de diversitate linguarum et vestem intelliximus propter unitatem: in ipsa au-

¹ Psal. XLIV, 10. — ² Matth. xxv, 34, et 41.

tem varietate aurum quod est? Ipsa sapientia. Quælibet sit varietas linguarum, unum aurum prædicatur: non diversum aurum, sed varietas de auro. Eamdem quippe sapientiam, eamdem doctrinam et disciplinam omnes linguæ prædicant. Varietas in linguis, aurum in sententiis.

XXV. Alloquitur Propheta reginam istam: libenter enim illi cantat: et unumquemque nostrum; si tamen noverimus ubi sumus, et ad illud corpus pertinere conemur, et fide et spe pertineamus uniti in membris Christi. Nos enim alloquitur. « Audi filia, et vide. » Alloquitur eam tanquam unus de patribus, quia filiae regum sunt: etsi alloquatur Propheta, etsi alloquatur Apostolus, tanquam filiam; sic enim dicimus, Patres nostri Prophetæ, Patres nostri Apostoli: si nos illos ut Patres, illi nos ut filios: et vox una paterna alloquitur unicam filiam. « Audi, filia, et vide. » Prius audi, postea vide. Ventum est enim ad nos cum Evangelio et prædicatum est nobis quod nondum videamus, et audiendo credidimus, credendo videbimus: sicut dicit ipse sponsus apud Prophetam: « Populus quem » non cognovi, servivit mihi, in obauditu auris obedivit » mihi¹. » Quid est, « In obauditu auris? » Quia non vidit. Viderunt Judæi, et crucifixerunt: non viderunt gentes, et crediderunt. Veniat regina de gentibus in vestitu deaurato, circumamicta varietate: veniat ex gentibus, veniat circumamicta omnibus linguis, in unitate sapientiæ dicatur ei: « Audi, filia, et vide. » Si non audieris, non videbis. Audi ut munda cor fide, sicut Apostolus ait in Actibus Apostolorum: « Fide mundans corda eorum². » Ad hoc enim audimus quod credamus, antequam videamus, ut credendo cor mundemus, unde videre possimus. Audi ut credas; munda cor fide. Et cum cor mundaverit, quid videbo? « Beati mundo corde, quia

¹ Psal. xvii, 45. — ² Act. xv, 9.

» ipsi Deum videbunt¹. Audi, filia, et vide : et inclina
 » aurem tuam. » Parum est audi, humiliter audi : « In-
 » clina aurem tuam. Et obliviscere populum tuum et do-
 » mum patris tui². » Erat populus quidam, et domus
 patris quædam, in qua nata es, populus Babylonie, ha-
 bens regem diabolum. Undecumque venerunt gentes, a
 patre diabolo venerunt : sed patri diabolo renuntiaverunt.
 « Obliviscere populum tuum et domum patris tui. » Fœ-
 dam te ille genuit, cum peccatricem fecit : pulchram te
 iste regenerat, qui justificat impiam. « Obliviscere popu-
 » lum tuum, et domum patris tui. »

XXVI. « Quoniam concupivit rex speciem tuam³. »
 Quam speciem, nisi quam ipse fecit? « Concupivit spe-
 » ciem. » Cujus speciem? Peccatricis, iniquæ, impiæ,
 qualis erat apud patrem diabolum, et apud populum
 suum? Non, sed de qua dicitur : « Quæ est ista quæ as-
 » cendit dealbata⁴? » Antea ergo non erat alba, postea
 dealbata. « Quia si fuerint peccata vestra sicut phœni-
 » cium, tanquam nivem dealbabo⁵. Concupivit rex spe-
 » ciem tuam. » Quis rex? « Quia ipse est Dominus Deus
 » tuus : » Jam vide si non debes dimittere patrem tuum
 illum, et populum tuum illum, et venire ad regem istum,
 Deum tuum : Deus tuus est, rex tuus est. Rex tuus, et
 ipse est sponsus tuus. Regi nubis Deo, ab illo dotata, ab
 illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. Quidquid
 habes unde illi placeas, ab illo habes.

XXVII. « Et adorabunt eum filie Tyri in mueri-
 » bus⁶. » Ipsum regem tuum Deum tuum « Adorabunt
 » filie Tyri in muneribus. Filie Tyri, » filie gentium : a
 parte ad totum. Tyrus vicina huic terræ ubi prophetia
 erat, significabat gentes creditoras Christo. Inde erat illa

¹ Matth. v, 8. — ² Psal. XLIV, 11. — ³ Ibid. 12. — ⁴ Cant. viii, 5. —
⁵ Isaï. 1, 18. — ⁶ Psal. XLIV, 13.

Chananea, quæ primo canis est appellata. Nam ut nove-
 ritis quia inde erat, Evangelium sic loquitur : « Secessit
 » in partes Tyri et Sidonis, et ecce mulier Chananea de
 » finibus illis egressa clamabat, » et cætera quæ ibi nar-
 rantur. Quæ primo canis erat apud patrem suum et in
 populo suo, clamando et veniendo ad istum regem, decora
 facta credendo in illum, quid meruit audire? « O mulier,
 » magna est fides tua¹. Concupivit rex speciem tuam. Et
 » adorabunt eum filie Tyri in muneribus. » Quibus mu-
 neribus? Sic ad se vult venire rex iste, et thesauros suos
 impleri vult : et ipse donavit unde impleantur et a vobis im-
 pleantur. Veniant, inquit, adorent eum in muneribus. Quid
 est, in muneribus? « Nolite vobis condere thesauros in terra,
 » ubi tinea et rubigo exterminat, et ubi fures effodiunt et
 » furantur : sed thesaurizate vobis thesauros in cælo, ubi
 » neque fur neque tinea corrumpit. Ubi enim fuerit the-
 » saurus tuus, illic erit et cor tuum². » Venite cum
 muneribus : « Date eleemosynas, et omnia munda sunt
 » vobis³. » Venite cum muneribus ad eum qui dicit :
 « Misericordiam volo magis quam sacrificium⁴. » Ad il-
 lud templum quod erat ante umbra futuri, veniebatur
 cum tauris et arietibus, cum hircis, cum diversis quibus-
 que animalibus aptis ad sacrificium, ut in illo sanguine
 aliud fieret, aliud significaretur. Modo jam ipse sanguis,
 quem figurabant illa omnia, venit : venit Rex ipse, et
 ipse munera vult. Quæ munera? Eleemosynas. Ipse est
 enim iudicaturus, et ipse munera imputabit quibusdam.
 « Venite, inquit, benedicti Petris mei, percipite regnum
 » quod vobis paratum est ab initio mundi. » Quare? « Esu-
 » rivi, et dedistis mihi manducare : sitiivi, et dedistis
 » mihi bibere; nudus fui, et vestitis me; hospes, et ad-

¹ Matth. xv, 21-28. — ² Id. vi, 19-21. — ³ Luc. xi, 41. — ⁴ Osee vi, 6,
 et Matth. ix, 13.

» duxistis me; infirmus et in carcere, et visitastis me.»
 Hæc sunt munera in quibus adorant filiæ Tyri regem :
 quia cum dicerent : « Quando te vidimus? » Ille qui et
 sursum est et deorsum, propter ascendentes et descen-
 dentes : « Cum uni, inquit, ex minimis meis fecistis,
 » mihi fecistis¹. »

XXVIII. « Adorabunt eum filiæ Tyri in muneribus. »
 Et quæ sunt filiæ Tyri, et quomodo adorabunt eum in
 muneribus, planius illud voluit dicere : « Vultum tuum
 » deprecabuntur divites plebis². » Hæ filiæ Tyri adoran-
 tes in muneribus, divites sunt plebis, quos ille alloquitur
 amicus sponsi : « Præcipe divitibus hujus mundi, non su-
 » perbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum; sed
 » in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad
 » fruendum : divites sint in operibus bonis, facile tri-
 » buant, communicent. » Adorent in muneribus; sed
 non perdunt, securi ponant ubi semper inveniant. « The-
 » saurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut
 » apprehendant veram vitam³. » Adorando in muneribus,
 « Vultum tuum deprecabuntur. » Ad Ecclesiam enim
 concurrunt, et ibi eleemosynas faciunt. Ne extra fiant, id
 est, ne extra positi fiant, in Ecclesia faciant. Vultus enim
 sponsæ hujus et reginæ, proderit facientibus. Propterea
 illi qui res suas vendebant, vultum reginæ hujus depre-
 cantes in muneribus veniebant; et ea quæ portabant, ad
 pedes Apostolorum ponebant⁴. Fervebat dilectio in Ec-
 clesia, vultus erat reginæ Ecclesia, vultus erat reginæ
 obsequium filiarum Tyri, id est, divitum adorantium in
 muneribus : « Vultum tuum deprecabuntur divites ple-
 » bis. » Et qui deprecabuntur vultum, et cujus vultum
 deprecabuntur, omnes una sponsa, omnes una regina,

¹ Matth. xxv, 34-40. — ² Psal. xliv, 13. — ³ I Tim. vi, 17-19. — ⁴ Act.
 v, 34.

mater et filii simul totum ad Christum pertinens, ad ca-
 put pertinens.

XXIX. Sed quia fiunt ista opera et istæ eleemosynæ ad
 jactantiam hominum, inde dicit ipse Dominus : « Cavete
 » facere justitiam vestram coram hominibus ut videamini
 » ab eis¹. » Quomodo autem et publice debent fieri prop-
 ter vultum sponsæ, ait : « Luceant opera vestra coram
 » hominibus, ut videant bona facta vestra, et glorificent
 » Patrem vestrum qui in coelis est² : » non ut gloriam
 vestram quæritis in operibus bonis quæ publice facitis,
 sed ut gloriam Dei. Et quis novit, inquit, utrum gloriam
 Dei quæro, an gloriam meam? Quia do pauperi, videor :
 quo animo dem, quis videt? Sufficiat tibi qui videt, ille
 videt qui retribuet. Intus amat qui intus videt : intus
 amat, intus ametur, qui interioriorem facit et ipsam pulchri-
 tudinem. Noli quasi oculis exterioribus delectari, quia vi-
 deris, et quia laudaris, attende quid hic sequatur : « Om-
 » nis gloria ejus filiæ regis intrinsecus³. » Extrinsecus non
 solum vestis est aurea et varia, sed intus pulchram novit,
 qui speciem ejus amavit. Quæ sunt interiora pulchritudi-
 nis? Conscientiæ. Ibi videt Christus, ibi amat Christus,
 ibi alloquitur Christus, ibi punit Christus, ibi coronat
 Christus. Sit ergo eleemosyna tua in occulto : quia « Om-
 » nis gloria ejus filiæ regis intrinsecus : In fimbriis aureis,
 » circumamicta varietate⁴. » Pulchritudo intrinsecus : in
 fimbriis autem aureis varietas linguarum, doctrinæ decus.
 Ista quid prosunt, si non sit pulchritudo illa intrinsecus?

XXX. « Afferentur regi virgines post eam. » Vere fac-
 tum est. Credidit Ecclesia, facta est Ecclesia per omnes
 gentes. Modo quemadmodum concupiscunt virgines pla-
 cere illi regi? Unde incitantur? Quia præcessit Ecclesia?
 « Afferentur regi virgines post eam : proximæ ejus affe-

¹ Matth. vi, 1. — ² Id. v, 16. — ³ Psal. xliv, 15. — ⁴ Ibid.

» rentur tibi¹. » Non enim quæ afferuntur alienæ sunt, sed proximæ ejus, ad eam pertinentes. Et quia dixit, « Regi; » ad eum conversus dixit, « Tibi : Proximæ ejus » afferentur tibi. »

XXXI. « Afferentur in lætitia et exultatione, adducen-
» tur in templum regis². » Templum regis ipsa Ecclesia, intrat in templum ipsa Ecclesia. Unde construitur templum? De hominibus qui intrant in templum: Lapidés vivi qui sunt, nisi fideles Dei? « Adducuntur in templum regis. » Sunt enim virgines extra templum regis, hæreticæ sanctimoniales: sunt quidem virgines, sed quid proderit eis nisi adducantur in templum regis? Templum regis in unitate est: templum regis non est ruinosum, non discissum, non divisum. Junctura lapidum viventium charitas est. « Adducuntur in templum regis. »

XXXII. « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii³. » Nihil evidentius. Attendite jam ipsum templum regis, quia inde loquitur propter unitatem diffusam toto orbe terrarum: quia illæ quæ virgines esse voluerunt, nisi adducantur in templum regis, sponso placere non possunt. « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. » Genuerunt te Apostoli: ipsi missi sunt, ipsi prædicaverunt, ipsi patres. Sed numquid nobiscum corporaliter semper esse potuerunt? Etsi unus ipsorum dixit: « Cupio dissolvi, et esse cum Christo » multo magis optimum est; manere in carne necessarium propter vos⁴. » Dixit hoc quidem, sed quandiu hic manere potuit? Numquid usque ad hoc tempus? numquid usque in posterum? Ergo illorum abscessu deserta est Ecclesia? absit: « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii. » Quid est: « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii? » Patres missi sunt Apostoli, pro Apostolis filii nati sunt tibi, constituti sunt episcopi. Hodie enim episcopi, qui sunt

¹ Psal. XLIV, 15. — ² Ibid. 16. — ³ Ibid. 17. — ⁴ Philip. 1, 23, 24.

per totum mundum, unde nati sunt? Ipsa Ecclesia patres illos appellat, ipsa illos genuit, et ipsa illos constituit in sedibus patrum. Non ergo te putes desertam, quia non vides Petrum, quia non vides Paulum, quia non vides illos per quos nata es: de prole tua tibi crevit paternitas. « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues » eos principes super omnem terram. » Vide templum regis quam late diffusum est: ut noverint virgines quæ non adducuntur in templum regis, non se ad istas nuptias pertinere. « Pro patribus tuis nati sunt tibi filii: constitues » eos principes super omnem terram. » Hæc est catholica Ecclesia: filii ejus constituti sunt principes super omnem terram, filii ejus constituti sunt pro patribus. Agnoscant qui præcisi sunt, veniant ad unitatem, adducantur in templum regis. Templum suum Deus ubique collocavit, fundamenta Prophetarum et Apostolorum ubique firmavit. Filios genuit Ecclesia, constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram.

XXXIII. « Memores erunt nominis tuis in omni generatione et generatione. Propterea populi confitebuntur » tibi¹. » Quid ergo prodest confiteri, et extra templum confiteri? Quid prodest precari, et in monte non precari? « Voce mea, inquit, ad Dominum clamavi, et exaudivit » me de monte sancto suo². » De quo monte? De quo dictum est: « Non potest civitas abscondi supra montem constituta³. De quo monte? Quem vidit Daniel ex parvo lapide crevisse, et fregisse omnia regna terrarum, et implevisse omnem faciem terræ⁴. Ibi adoret qui vult accipere, ibi petat qui vult exaudiri, ibi confiteatur qui vult sibi ignosci. » Propterea populi confitebuntur tibi in æternum, et in sæculum sæculi. » Quia et in illa vita æterna non erit jam quidem gemitus peccatorum, sed tamen in

¹ Psal. XLIV, 18. — ² Id. III, 5. — ³ Matth. 7, 14. — ⁴ Dan. 11, 35.

divinis laudibus supernæ illius ac perpetuæ civitatis non deerit sempiterna confessio tantæ felicitatis. Ipsi enim civitati, cui alius Psalmus cantat : « Gloriosa dicta sunt de » te, civitas Dei¹ : » ipsi sponsæ Christi, ipsi reginæ filiæ regis, et conjugii regis ; quia principes ejus sunt memores nominis ejus in omni generatione et generatione, id est, quandiu transeat hoc sæculum, quod multis generationibus agitur, gerentes pro illa charitatis curam, ut de isto sæculo liberata in æternum Deo conregnet ; propter hoc eidem ipsi confitebuntur populi in æternum, conspicuis et manifestis illis cordibus omnium perfecta charitate luminosis, ut se universam plenissime noverit, quæ hic in multis suis partibus occulta sibi est. Unde admonemur ab Apostolo nihil ante tempus judicare, donec veniat Dominus, et illuminet abscondita tenebrarum, et manifestet cogitationes cordis, et sit laus unicuique a Deo². Ipsa enim sancta civitas sibi quodam modo confitebitur, cum populi ejus quibus constat, ipsi civitati confitebuntur in æternum ut ex nulla parte se lateat, nullo in se existente cujus aliquid lateat.

ENARRATIO

IN PSALMUM XLV.

Sermo ad plebem.

JAM Charitati Vestræ quædam sicut notissima loquimur, in quibus immorari non debemus : quia ea quæ scitis, breviter commemorari debent. Filios Core nos esse intel-

¹ Psal. LXXXVI, 3. — ² I Cor. IV, 5.

ligamus. Commemoro enim vos scientes, Core interpretari calvitium ; Dominumque nostrum, quoniam in Calvariæ loco crucifixus est¹, adduxisse sibi multos, tanquam illud granum, quod nisi mortificatum esset, solum remaneret²; et eos qui adducti sunt, appellatos filios Core hoc in mysterio. Cæterum fuerunt nescio qui filii Core illo tempore, quando ista cantabantur³ : sed spiritus nos vivificare debet⁴, non littera velare⁵. Nos ergo hic intelligamus, et videre si ea quæ sequuntur, id est, quæ habet Psalmi ipsius contextus, congruunt nobis : et invenimus hic nos, si tamen inhæreamus membris ejus, cujus corporis caput in cœlo est, ex illa passione ascendens, ut eos qui in humilitate jacebant, secum in ubertate adducat, fructum ferentes in tolerantia. Dictum est autem, « In finem pro » filiis Core, pro occultis, Psalmus⁶. » Occultum est ergo : sed ille ipse qui in Calvariæ loco crucifixus est, nostis quia velum discidit, ut templi secreta patescerent⁷. Proinde quia crux Domini nostri clavis fuit, quia clausa aperirentur : credamus affuturum eum nobis, ut ista occulta revelentur. « In finem » quod habet, semper Christum intelligere debemus. « Finis enim Legis Christus, ad justitiam omni credenti⁸. » Finis autem dicitur, non quia consumit, sed quia perficit. Nam finitum cibum dicimus qui manducabatur, et finitam tunicam quæ texebatur : illud ad consumptionem, hoc ad perfectionem. Quia ergo ultra quo tendamus non habemus, cum ad Christum pervenerimus, ipse cursus nostri finis dicitur. Nec putare debemus, quia cum ad illum pervenerimus, aliquid amplius debemus niti ut et ad Patrem perveniamus. Hoc enim putavit et Philippus, cum ei dixit : « Domine, ostende

¹ Matth. XXVII, 33. — ² Joan. XII, 24. — ³ I Paral. XXVI, 1. — ⁴ 2 Cor. III, 6. — ⁵ Forte *necare*. — ⁶ Psal. XLV, 1. — ⁷ Matth. XXVII, 51. — ⁸ Rom. X, 4.